חידושי הרי"מ על התורה — תזריע

אשה כו'. במדרש אחור וקדם כו'. אשה דעי כו'. למרחוק משבחין לשמו של אברהם אבינו. וירא כו' מרחוק ע"ש. כ' בזוה"ק שביום ג' ראה את המקום מרוחק ממנו ע"ש. והי' זה ניסיון עצום שהולך לשחוט בנו יחידו בציווי הש"י. שהי' ראוי להיות לו קרבות ה' ביתר שאת. והי' מקום לפקפק. כמו שאמר לו השטן שמעתי השה לעולה ולא יצחק. עכ"ז נתחזק לעשות רצון הש"י גם שהוא מרוחק. וזה עיקר הניסיון להעלים אורו ית'. ופעל בזה לדורי דורות. שגם שיהי' באמת מרוחקים. עכ"ז ישאר פנימיות האהבה מהשי"ת לישראל. וממילא יהי' גם בלב ישראל כן שהפנימיות ישאר באהבת השי"ת. רק מוסתר. וזה שאמר השי"ת לאברהם אבינו אנכי מגן לך. שיש נקודה בלב כל איש מישראל שהשי"ת הוא מגן שלא יאבד אותה. ומזה הוא אעפ"י שחטא ישראל הוא. וע"ז אנו מברכין השי"ת מגן אברהם. ואחר גמר הניסיון נתן שבח להקב"ה על הריחוק שהי' לו. שאז הבין הכל למה בא. וזה שאמר משבחין לשמו כו' על וירא כו' מרחוק. שגם אנו בכל הדורות נותנין שבח על זה. אשא דעי למרחוק כו'. שזה רוממות הדעת מרחוק כדכתיב ותתצב אחותו מרחוק לדעה. עיקר היראה מרחוק. ויש בכל איש ישראל ענין ריחוק וקירוב. וזה שלום שלום לרחוק ולקרוב. וזה שמפרש המדרש שהקשה לו מה זה שנמשך טומאה מלידת איש ישראל. וע"ז תירץ שהבריאה הוא שיהי' גם ריחוק שהוא טובה גדולה. וכל עובד ה' לא יקשה לו מה שרואה לפעמים ריחוק גדול. כי וודאי הוא לטובה:

במדרש רבה ובגמ' רפ"ב דשביעית והתקדשתם והייתם קדושים וסמיך לי' אשה כי תזריע כו' שכל המקדש עצמו בשעת תשמיש הווין לי' בנים זכרים כו' פי' קדושה לשון הבדלה והפרשה שעש"ז נק' הקב"ה ע"ש שהוא קדוש ונבדל מכל ברי' וכן האדם שנברא בחומר ואינו נבדל עכ"ז העצה ע"י והתקדשתם שמקדש בשעת תשמיש פי' כשעושה עניני עוה"ז מקדש ומבדיל עצמו שלא יהא דבוק בהמעשה רק כלאחר יד ומחשבתו ודעתו נבדל מזה ונק' והתקדשתם ועי"ז והייתם קדושים שעי"ז זוכה להיזדכך באמת ולהיות קדוש ונבדל שיצא מדביקות החומר ושלא ימשכו איבריו אחר עניני עוה"ז כמ"ש במ"א ענין והי' רגלי מביאות אותי כו' וז"ש הווין לי' בנים זכרים תולדותיהם של צדיקים מעש"ט וזכרים דבר שלם כי הנקבה אינה שלמה וכן כ"ז שאינו קדוש רק בבחי' שמקדש עצמו עדיין הוא בחי' נקיבה שאינה שלימה והוא סור מרע אבל כשזוכה למעלת והייתם קדושים נק' שלם וז"ש אשה כי תזריע כמ"ש חכז"ל אשה מזרעת תחלה כו' פי' זה כמ"ש אני מעורר השחר ע"ש בט"ז או"ח סי' א' שע"י התעוררת מלמטה בא התעוררת מלמעלה וז"ש אשה מזרעת תחלה וזה עצמו ענין והתקדשתם אף שאינו קדוש עדיין זוכה להתעוררת מלמעלה כמ"ש מקדשין אותו הרבה שנק' קדוש בעצם כנ"ל וכ"כ בפע"ח ש"א פ"ב שמקיף לדחות הקליפה ע"ש ולכך י"ל שכתוב בפ"א דברכות המצות בחי' או"מ שהוא ג"כ לדחות ולעשות המצוה כראוי וזה שכ' עובר לעשייתן כמ"ש וירץ אחימעץ ויעבר את הכושי כו' ובמ"א הארכנו בזה והבן:

אשה כי תזריע. כו' כבר נודע הפי' בזוה"ק וספרים הקדושים כי ע"י העלאות מ"נ הוליד זכר בשלימות כנ"ל ואין לכפול רק לפרש סיום הפרשה וטמא ז' כו' ואם כי אין לי עסק בנסתרות ד' חונן לאדם דעה ואין לעצור במילין וד' יכפר ויעמידני על האמת. יש לפרש כי כאשר בא התעוררת מלמעלה לזאת בא ג"כ מצד כנס"י שיש סוגים ופסולת מחשבות בי' ופניות כנודע ולזאת וטמאה ז' ימים כנ"ל מכח ז"ס שלה אמנם אם התעוררת בא משמים ע"כ נמשך לכנס"י כמו שהם ונתערב בכוללות:

במדרש כשם שיצירתו של אדם אחר בהמה חי' ועוף כו' הטעם ביצירה נראה כי האדם מובחר הנבראים והוא השלם וצריך שלא יהי' לו חסרון וכל הנבראי' לצורך האדם ולזאת כאשר האדם נבר' נברא בלי חסרון ולכך תורתו נתפרשה כו' שניהם אמת מה שבראו וכן תורתו שנתפרשת מקודם וודאי חשובות הוא אבל ג"כ הפירוש כי

הגאולה מתגלה בהדרגה המאור לא הי' יכול להתגלות מקודם וכל הנבראים יש להם שורש בחי החיים ונשתלשלה כו' עד שנעשו חומריים והאדם לא הי' יכול להתגלות עד שנגלו הנבראים קודם וגם כי האדם שנברא שישלים עצמו ע"י מעשיו ולזאת נתרחק יותר שיבא מעצמו לקרב וז"ש אחור וקדם צרתני כי ישראל עלו במחשבה וסוף מעשה במחשבה תחילה וע"י שישלים האדם עצמו ע"י מצוות ומע"ט הרי מושך הארה לכל הנבראים וכל הנבראים כגולמים להאדם והאדם הוא כלל הבריאים כמ"ש נעשה אדם בצלמינו ופי' מו"ר זצללה"ה שדיבור זה אל כל הנבראים כו' פירוש זה כמו הקב"ה שנקרא שלם שהוא שלימות הכל כמ"ש בצלמינו שבנ"י נק' השלימות שמשלימים ומושכים הארות הש"י אל כל הנבראים ומכניעין ומקרבין הכל תחת קוב"ה ושכינתי' קדושא ונק' אחור במעשה וקודם במחשבה. וסוד פנימית הדבר כי עשרה מאמרות מחי החיים והתחלתם קשורה במאציל כשלהבת בגחלת וכן סופם סוף המאמרים חוזר לא"ם. וזה מבואר כי קוב"ה סוכ"ע וממכ"ע וראשית המאמר דבוק במח' קדושה וכן סוף המאמרים ולזאת האדם שלימות הכל ולזאת צריך האדם להבין כי כל הנבראים תולין בו והיינו כנ"ל שהאדם הוא סוף הנבראים והסוף הוא יותר חומרי וגשמי אבל מצד הארת א"ס ב"ה וב"ש הרי אין סוף ובסוף הזה האור של א"ס נעלם בעומק יותר וזה בחי' מכ"ע שענין ממלא כל עלמין הוא הצימצום והעלם אבל בתי' סוכ"ע הוא עולה לעליל הקודם קדום וכ"ז למשכיל באמת כי כל הנבראים שמקודם בבחי' סוכ"ע הם קודמין במעלה ובכח הארת חיותם נשתלשל עד שהי' יכול לבוא גם בחי' אדם לידי גילוי כנ"ל אבל בבחי' ממלא כ"ע שהוא ההעלם האדם קודם כנ"ל והמשכיל ידע כי אין קושיא על דברינו בזה שלכאו' נראה בחי' ממכ"ע הוא שייכות להמעשה ואנו כתבנו שמקודם במח' ואחור במעשה כי זה סוד אבא יסד ברתא בחכמה יסד ארץ שברעי' מכה"כ הוא סוד המח' באמת ואור א"ס ב"ה הוא בבחי' העלם שעש"ז נקרא א"ס ואין להאריך יותר בענינים אלו. העולה מדברינו כי האדם הדבוק בחומריות נאמר עליו יתוש קדמך שכן האמת אבל הדבוק במח' וח' נאמר עליו קדום כנ"ל ופי' אחור וקדם צרתני לבוא עד אחור אל הקדום וזה עצמו סוד אשה כי תזריע מזרעת תחילה כנ"ל כמ"ש במ"א:

בזוה"ק נגע צרעת כו' כתרגומו סגירא שע"י שמטה לבו לרע עי"ז נעשה רושם בשורשו שבא מכללות לבן של ישראל וז"ש אל תט לבו שלבו לא יטה. הפי' אמת כמו שסוגר אדם לבו ע"י עניני עוה"ז שמכנים ללבו שעי"ז נסגר לבו ונעשה כאבן כמ"כ מחסר שפע חיות שנמשך מכללות לב ישראל ועי"ז גורם יותר שחסרון שלימות לבן של ישראל גורם עוד כנ"ל עד שנא' כי תהי' באדם ממש כנ"ל והענין כמו צרעת שבא ע"י אסיפת דם רע ממאכלות גרועים עד שנעשה מזה מכה וזה רמז שלא קיבל החיות לטוב וקילקול בו ועי"ז שנראה למעלה שלא קיבל השפע לטוב כנ"ל ונסגר לכך סוגרין אותו מחוץ למחנה שלא יתערב עוד בכללות ישראל ולא יגרע יותר אמנם התיקון והובא אל הכהן מדת החסד ואהבה. יראה אף שאינו מדבר ביסורי אהבה רק כנ"ל עכ"ז התיקון שיכיר האדם טובת הקב"ה במה שמיסרו אף שיודע שאינו באהבה עו"ד עי"ז יאהב מאד ממש בכלות הנפש על אשר חפץ בהתקרבו ועי"ז והובא אל הכהן ונהפך ליסורים של אהבה:

איתא בזוה"ק כי כפי רצון האדם מעומק הלב שמכין עצמו להכניס ד"ת בלבו כן נגלת ד"ת אליו ע"ש והנה זה פי' אשה כי תזריע כו' מזרעת תחילה יולדת זכר כי כשבא ע"י רצון האדם הוא בשלימות יותר והוא זכר ועיקר הכל הרצון לעבודתו ואין שום הפרש בין ידועות המרובים אדרבה זה הרצון האמת יותר כי א"י מה רק לעשות רצון הבורא אבל היודע יכול לטעות כנודע והעצה אליו הוא לידע שהכל מד' וזה פי' בסתר ובגלוי הן כשאדם בהתגלות והן בסתר המדרגה וממילא אם העיקר הרצון לעבודתו ואין שום חילוק אליו תמיד וכמ"ש בס' ריש ס' קטן עבודתכם מיוחדת רצון א' לעבודתו ולא יותר כלל. והנה כ' רצון יראיו יעשה פשוט כי הרצון הוא לבוא תמיד אל היראה הוא יעשה תמיד וזה פי' הכל בידי שמים חוץ מי"ש פרש"י ז"ל אעפ"י שהיכולת בידו להטות לבבו אעפ"כ רק שהאדם ע"י רצון ובקשתו מובטח שיגיע אל היראה בל"ם וזה אמת וברור: